

COMMUNICATIONES

ANTONIUS MEIBERG

SANCTI ALFONSI DE MISSIONIBUS AUSTRIACIS EFFATUM

Delectabilia semper fuerunt Redemptoristis transalpinis verba illa, quae s.um Alfonso, primis sodalibus nostris in Austriam redituris, edixisse refert P. Tannoia: « Deus per illos gloriam suam in illis regionibus propagare non omittet » (1). Sed s. Pater alia non minoris momenti verba addidit de Missionibus in imperio austriaco, verba quae a plerisque historicis nostris non omnino recte intellecta esse videntur; ordinarie enim asserunt, s.um Alfonso admisisse, vel potius commendasse et adprobasse rationem Missionum habendarum in partibus transalpinis, a ratione neapolitana plus minusve differentem. Haec autem interpretatio cogitatum s.i Alfonsi non recte reddidisse nobis videtur, placuitque propterea, aliam rei magis conformem suadere.

Refert Tannoia, Clementem Hofbauer et Thaddaeum Hübl, « questi buoni tedeschi », desiderio arsisse, domum nostram in ipsa urbe capitali Wien fundandi, quinimo eam pro iam stabilitam habuisse. « Unusquisque nostrum — pergit Tannoia — de domo illa ridebat, quam Patres in Statibus Pontificiis per somnum videbant ». Non ita Alfonso. Cum sancta duorum illorum Germanorum desideria intellexisset, extremo de illis gavisus est, dicens:

« Iddio non mancherà propagare per mezzo di questi la gloria sua in quelle parti. Mancando i Gesuiti, quei luoghi sono mezzo abbandonati. Le Missioni però sono differenti dalle nostre. Ivi giovano più, perché in mezzo de' Luterani e Calvinisti, i Catechismi, che le prediche. Prima devesi far dire il *Credo*, e poi disporsi i popoli a lasciare il peccato. Possono farvi del bene questi buoni Sacerdoti, ma hanno bisogno di maggiori lumi » (2).

Haec sunt verba s.i Alfonsi, prout Tannoia ea nobis tradidit. Quoad interpretationem, a pluribus nostris historicis datam, uti iam innuimus, duo puncta notanda sunt.

(1) [A. TANNOIA], *Della Vita ed Istituto ...* III, Napoli: 1802, 148 (Lib. IV, cap. 29).

(2) *Ibid.*

1. - Aliqui, ut Haringer (3), Pichler (4), Hofer (5), et alii, verba s.i. Alfonsi transscribentes, omiserunt propositionem illam « mancando i Gesuiti, quei luoghi sono mezzo abbandonati (suppressis Jesuitis, loca illa sunt semiderelicta) » (6), quae constantem mentem s.i. Fundatoris clare demonstrant, imprimis a nostris succurrendum esse populis magis derelictis.

2. - Alterum vero punctum gravius est. Plerique historici nostri transalpini verba subsequencia « Le Missioni però sono differenti dalle nostre », interpretantur quasi fuissent *norma directa et practica* de Missionibus a nostris in Austria faciendis, et quidem cum systemate diverso a neapolitano, seu genuino nostro.

Iuvat nonnullos e praecipuis nostris scriptoribus adducere.

M. Haringer sic interpretatur: « Dort werden sie die Missionen aber anders halten müssen als hier » (7); C. Dilgskron: « Die Missionen werden dort freilich anders aussehen müssen » (8); similiter A. Innerkofler (9); item A. Pichler (10), J. Hofer (11), E. Hosp (12). P. Claessens, praelatus saecularis, ita verba reddi: « Cependant les missions qu'on y fera, devront différer de celles d'Italie » (13). Sic etiam A. Berthe noster: « Dans ces pays les missions devront être différentes des nôtres » (14). Eodem modo G. Lasilier (15), J.L. Jansen (16), et nuper P. Bernards: « Men zal in die streken de missies zeker anders moeten preken dan wij in Italie doen » (17).

Non obstante tali nube testium, quam facile augere licebit, interpretatio haec non est admittenda. Re vera, s. Pater non loquitur de Missionibus a nostris *in futuro* in regionibus septentrionalibus praedicandis, quasi normam tradens in posterum ibi sequendam, sed *statum historicum tunc praesentem* enuntiat, sibi bene notum, quem — uti par est — non potuit non approbare. Verba enim s.i. Alfonsi non vertendi sunt, ut historici nominati faciunt: « Missiones autem differentes ERUNT a nostris », sed potius: « Missiones autem SUNT a nostris differentes ». Itaque, quoad sciam, unicus inter historicos transalpinos Card. Villecourt rectam dabat interpretationem illorum ver-

(3) M. HARINGER, *Das Leben des ehrw. Dieners Gottes Clemens M. Hofbauer*², Regensburg 1880, 22.

(4) A. PICHLER, *Der hl. Alfons von Liguori. Ein Charakterbild*, Regensburg 1922, 364.

(5) J. HOFER, *Der hl. Klemens M. Hofbauer*²⁻³, Freiburg/Brsgr. 1923, 42-43.

(6) In periodico batavo *Ministerium Verbi* 2 (1940) 83-84 *Een uitspraak van sint Alfonsus* Pater L. Dankelman reprehendit illam omissionem, quod ex verbis subsequentibus absolute positus latiores ducantur conclusiones. Vertendo illud « però » per « ideo, propterea », nexum causalem supponit. Quoniam vero illud « però » per « autem » hic vertendum esse putamus, illam omissionem non tanti aestimamus.

(7) HARINGER, l.c.

(8) C. DILGSKRON, *Leben des hl. Bischofs und Kirchenlehrers Alfonsus M. de Liguori* II, Regensburg 1887, 345.

(9) A. INNERKOFLE, *Der hl. Klemens M. Hofbauer*², Regensburg 1913, 51.

(10) PICHLER, l.c.

(11) HOFER, l.c.

(12) ED. HOSP, *Der hl. Klemens M. Hofbauer*, Wien 1951, 30.

(13) P. CLAESSENS, *Vie du vén. Clément M. Hofbauer*, Bruxelles 1875, 56.

(14) A. BERTHE, *Vie de S. Alphonse M. de Liguori* II, Paris 1900, 559.

(15) G. LASILLIER, *Un apôtre précurseur. S. Clement M. Hofbauer*, Paris 1909, 52.

(16) J. L. JANSSEN, *Leven van den H. Alfonsus M. de Liguori*, Roermond 1910, 378.

(17) P. BERNARDS, *S. Alfonsus als volksmissionaris: Ministerium Verbi* NR 9 (1955) 95-

borum, sic vertendo: « Les missions dans ces pays-là ne se font pas comme les nôtres » (18); eandem versionem accepit etiam J. Dujardin (19).

Quodsi inquiritur, cur nam nostri transalpini plerique textum illum non recte interpretati sint, ratio petenda esse videtur ex eo, quod textum originalem italicum vel nullatenus vel non diligenter inspexerint, ex altera parte probabiliter ex eo quod historiam Missionum in Austria non bene noverint.

Miramur vero, s.um Alfonso rationem Missionum austriacarum tam bene novisse! Post Missiones enim « poenitentiales » (Bekehrungsmissionen), a PP. bus C. Maillardo (helvetico), et Christophoro Müller (tirolensi, e Bri-xen, nunc Bressanone), utroque e Societate Iesu, in imperium austriacum introductas, et praesertim in Bohemia et in Tirolide ab ipsis aliisque multis Iesuitis maximo cum successu per plura decennia praedicatas, ultimo per 25 circiter annos vigerunt in Austria Missiones « catecheticae », a P. e Ignatio Parhamer SI introductae, quae etiam post suppressam Societatem per decen-nium saltem praedicari continuabant, id est, fere usque ad ingressum s. i Cle-mentis et P. is Hübl in Congregationem nostram (20). Haec forma Missionum ab ipso Gubernio fovebatur usque ad adventum systematis Iosephinismi exte-mi, quando Missiones penitus abrogatae et interdictae sunt.

Hae Missiones nomen « catechetiarum », vel etiam secundum modum s. i Francisci Regis obtinebant, quia in illis institutio catechetica primatum habuit. Quamvis ceterum naturam Missionum vulgatarum in pluribus exer-citiis retinebant (cotidie fiebant 4 conciones de veritatibus salutis et de exer-citiis vitae christianae, conciones vespertinae de gravioribus tractabant argu-mentis), reliquae tamen ut plurimum didacticam habebant naturam. Post recepta Sacramenta omnium statuum, fideles in diversas turmas ceu centu-ones inserebantur; professio Fidei Tridentinae quasi militare erat sacramen-tum (21). S. Alfonso optime describit rationem illius modi peculiaris Mis-sionum, cum dicit: « Ibi utpote inter Lutheranos et Calvinistas, magis iuvant catechismi, seu instructiones de veritatibus Fidei, quam conciones ordina-riae de veritatibus salutis in genere. Primum oportet procurare *Credo*, et deinceps disponere populum ut a peccato desistat ».

His itaque expositis, concludendum esse videtur, s.um Alfonso, cum verba a P. e Tannoia nobis tradita ediceret, revera Missiones austriacas mo-do catechetico potius instructas ob oculos habuisse, non autem de futuris Missionibus Redemptoristarum locutum fuisse.

(18) C. VILLECOURT, *Vie et Institut de S. Alphonse M. de Liguori* IV, Paris 1864, 210.

(19) *Oeuvres complètes de S. ALPHONSE DE LIGUORI*, traduites ... par L. J. DUJARDIN, Tournai 1856 ss., XII 472, XVI 86.

(20) L. KOCH, *Jesuiten-Lexikon*, Paderborn 1934, col. 1376-1378 *Ignaz Parhamer*. Illam historiam adumbravimus in opere: *Historiae missionis parocchialis lineamenta* cap. XI. Opus jam exeunte anno 1954 absolutum, absolutionem multiplicationis dactylographicae expectat. De Missionibus austriacis huius temporis RP Liebhart noster opus egregium e fontibus primigeniis haustum paravit, cui inscribitur *Maria Theresia und die Volksmissionen im Gebiet des heutigen Österreich*.

(21) Cfr Fr. HATTLER SI, *Missionsbilder aus Tirol*, 1899, 76; B. DUHR SI, *Geschichte der Jesuiten in den Ländern deutscher Zunge* IV 2, 190 ff.